

Området for Kultur og samfunn

Kjønnsforskning: kunnskap, grenser, endring

Programplan

**Norges
forskningsråd**

© Norges forskningsråd 2001

Norges forskningsråd
Pb 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO

Telefon: 22 03 70 00

Telefaks: 22 03 70 01

Publikasjonen kan bestilles via internett:

<http://www.forskningsradet.no/bibliotek/publikasjonsdatabase/>
eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Internett: bibliotek@forskningsradet.no

X.400: S=bibliotek;PRMD=forskningsradet;ADMD=telemax;C=no;

Hjemmeside: <http://www.forskningsradet.no/>

Grafisk design og illustrasjon omslag: Birgitte Kolbeinsen, Melkeveien Designkontor

Trykk: GCS

Opplag: 1500

Oslo, september 2001

ISBN 82-12-01647-1

Innhold

1 BAKGRUNN, PREMISSE OG MÅL	4
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Programmets mål	5
2 KJØNNSFORSKNING SOM EGET KUNNSKAPSFELT: PERSPEKTIVER, UTFORDRINGER OG PRIORITERINGER	6
2.1 Innledende bemerkninger: Tematisk åpenhet og bredde	6
2.2 Perspektiver, utfordringer og prioriteringer	7
2.2.1 Dialoger i kunnskapsfeltet	7
2.2.2 Grenser og kategorier	9
2.2.3 Kunnskap om politikk og forandringsarbeid	12
3 VIRKEMIDLER OG ARBEIDSFORM	14
3.1 Støtteformer	14
3.2 Internasjonalisering	15
3.3 Publisering, formidling og brukerkontakt	16
3.4 Vitenskapelig kvalitet	17

I Bakgrunn, premisser og mål

I.1 Bakgrunn

Kjønnsforskningen har i løpet av noen tiår etablert seg som et bredt og aktivt forskningsfelt nasjonalt og internasjonalt. Oppmerksomheten rundt betydningen av kjønn har bidratt til å utdype og nyansere vår forståelse av en rekke fundamentale fenomener og prosesser. Forskningsfeltet har også vært en av de viktigste arenaene for problematisering av forholdet mellom subjekt og objekt i forskningen og mellom kunnskap og samfunn.

Kjønnsforskning er et eget kunnskapsfelt der det er behov for å utvikle nye teorier og nye innsikter, samtidig som det fortsatt er behov for å integrere kjønnsperspektiv i andre forskningstemaer og i disiplinforskningen. Betydningen av en egen satsing på kjønnsforskning forsterkes av erfaringene med at ambisjonen om å integrere kjønnsperspektiv i andre fag og temaer så langt ikke har ført til tilfredsstillende kompetansevekst og kunnskapsakkumulasjon. En forutsetning for vellykket integrasjon er at kunnskapsfeltet fortsatt sikres gode utviklingsmuligheter, og at forskningen om kjønn innen og på tvers av disiplinene styrkes.

På denne bakgrunn vedtok områdestyret for Kultur og samfunn i november 2000 å videreføre arbeidet fra forskningsprogrammet *Kjønn i endring: institusjoner, normer, identiteter* gjennom et nytt program. Den nye satsingen skal være sentral i utviklingen av kjønnsforskning som eget kunnskapsfelt. Den skal sikre at den grunnleggende kjønnsforskningen innenfor både det humanistiske og det samfunnsvitenskapelige feltet får den nødvendige støtte og fornyelse, og den skal bidra til å videreutvikle samarbeid på tvers av etablerte faggrenser. Grunnforskning og langsiktig kompetanseoppbygging skal stå sentralt, sammen med internasjonalisering av norsk kjønnsforskning.

I.2 Programmetts mål

Programmet skal bidra til

- videreutvikling av kjønnsforskning som et eget kunnskapsfelt
- styrking og fornyelse av grunnleggende kjønnsforskning
- styrking av kunnskap og kritisk refleksjon om kjønn
- styrking av tverrfaglig og flerfaglig kjønnsforskning
- langsiktig kompetanseoppbygging gjennom rekruttering, samt gjennom oppbygging og videreutvikling av gode fagmiljøer
- internasjonalisering av norsk kjønnsforskning

2 Kjønnforskning som eget kunnskapsfelt: Perspektiver, utfordringer og prioriteringer

2.1 Innledende bemerkninger: Tematisk åpenhet og bredde

Programmet skal representere en videreføring av *Kjønn i endring* og vil stimulere forskningsmiljøene til å bygge videre på det grunnlaget som er lagt der. I norsk kvinne- og kjønnforskning fins det ulike forskningstradisjoner knyttet til et bredt spekter av disipliner og fag. Kunnskapsfeltet spenner også svært vidt tematisk, og det preges av et mangfold av metodologiske og kjønns-teoretiske perspektiver, innen og på tvers av tematiske fokus og fagdisipliner. Denne bredden er viktig for å utvikle spennende forskning både med hensyn til faglig kvalitet og samfunnsmessig relevans. Med tanke på best mulig å ivareta den generelle kunnskapsutviklingen i feltet, har programstyret vurdert det som viktig å invitere til forskning som vektlegger og utvikler sentrale perspektiver, men *uten* å blinke ut spesifikke tema eller konkrete problemstillinger. Når vi slik fremhever åpenhet og bredde hva angår forskningstemaer, gjøres dette ut fra en vurdering av at feltets nåværende tyngde og bredde best ivaretas og utvikles gjennom å gi forskere og fagmiljøer mulighet til å videreutvikle egne faglige ideer og engasjement. Det betyr at programstyret ønsker å være åpen for forskerinitiativ og respondere på gode prosjektforslag fra miljøene. Gjennom den åpne formen i første utlysning fra programmet vil programstyret spesielt invitere sentrene for kvinne- og kjønnforskning, samt andre nye så vel som etablerte

miljøer og nettverk innen kvinne- og kjønnsforskningsfeltet, til dialog i forhold til programmets faglige profil.

Programstyret ønsker å oppmuntre til prosjekter som utvikler og utfordrer eksisterende begreper, perspektiver og teorier. Likeledes ønskes prosjekter som utvikler ny empiri eller bruker eksisterende empiri på nye måter. Mer generelt ønsker vi å stimulere til forskning som utfordrer tradisjonelle tilnærminger innenfor og på tvers av ulike tematiske felt og disipliner. Styret vil presisere at vi inviterer til prosjekter som ikke bare følger opp, men også eksplisitt problematiserer perspektiver som kommer til uttrykk gjennom denne programplanen.

I første omgang inviterer altså programstyret forskningsmiljøene selv til å sette den konkrete tematiske dagsorden. Nedenfor trekker vi fram noen perspektiver som vil være styrende for programarbeidet. I tråd med dette vil den største avgrensningen i programmet ved første utlysning være gjennom bruken av virkemidler. Ved senere utlysninger vil vi med utgangspunkt i erfaringene fra første søknadsrunde vurdere bruk av særlige virkemidler, eller av særlige tematiske, disiplin- eller perspektivmessige satsinger.

2.2 Perspektiver, utfordringer og prioriteringer

2.2.1 Dialoger i kunnskapsfeltet

Vitenskapskritisk og samfunnskritisk tradisjon: Kvinne- og kjønnsforskningen kjennetegnes av en lang vitenskapskritisk og samfunnskritisk tradisjon. I dag skjer viktige fornyelser både av det faglige og det samfunnskritiske potensial i forskningen. Internasjonalt pågår det en utvikling innen epistemologi og generell teori som har ringvirkninger langt utover kvinne- og kjønnsforskningsfeltet. Nasjonalt så vel som internasjonalt settes både forskningens rolle som kunnskapsprodusent og selve kategorien kjønn

under debatt. Det nye programmet skal fange opp slike strømninger.

I tråd med den sterke vektleggingen av grunnleggende kjønnsforskning, vil programmet prioritere forskning som eksplisitt reflekterer grunnlagsorienterte spørsmål innen vitenskapsteori, teori, metodologi og formidling, der feministisk kunnskapspraksis står i fokus. Det er viktig å understreke at dette inkluderer både kjønnsforskningens kulturkritiske, samfunnskritiske og vitenskapskritiske potensial. Dette fokus representerer en videreføring av feltet «feminisme som kritikk» fra *Kjønn i endring*, et felt der det fins sterke tradisjoner å ta utgangspunkt i, men der behovet for fornying og internasjonalisering samtidig er stort.

Kjønnsforskning som kunnskapsfelt: Programmet skal bidra til å videreutvikle kjønnsforskningen som et eget kunnskapsfelt. I tråd med etablert praksis fra *Kjønn i endring* skal kjønnsforskning forstås som et felt som tar utgangspunkt i tradisjoner innen kvinneforskning og feministisk forskning så vel som impulser fra kulturbasert kjønnsforskning, kritisk mannsforskning og forskning om ulike seksualiteter.

Forskning om kvinner vil fortsatt være viktig innenfor feltet. Samtidig er det en særlig utfordring å utvikle kjønnsperspektiver i forskning der menn fokuseres. Mye norsk humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning omhandler menn, men uten å legge kjønnsperspektiver til grunn. I Norge er kjønnsforskning om menn og maskuliniteter relativt lite utbygd, samtidig som kunnskapsbehovet er stort. Endringer i betydningen av kjønn gir både menn og kvinner flere muligheter til å konstruere nye roller og identiteter. Selv om nye praksiser, arenaer eller betydninger etableres, kan likevel menns tradisjonelle posisjoner reproduseres eller videreutvikles. Samtidig opplever mange menn tap av makt og autoritet de tidligere hadde i kraft av sitt kjønn. Vi trenger kunnskap om både kulturelle og sosiale prosesser og sammenhenger knyttet til endringer som disse.

Forskning om mangfoldet av seksualiteter, inkludert homo- og heteroseksualitet, har et stort nyskapende potensial i kjønnsforskningen. Her settes tradisjonelle forståelser både av kjønnskategoriene og av seksualitet i spill. En bredere faglig orientering mot seksualitet i forhold til kjønn, åpner for å fokusere på så forskjellige fenomener som betydningen av seksualisering av offentlige rom, mangfoldet av seksuelle praksiser og heteroseksualitet som organiserende prinsipp.

Programstyret ønsker å stimulere til forskning som inkluderer alle delene av kunnskapsfeltet, og også å utnytte de mulighetene som ligger i spenninger dem i mellom, samt mellom disipliner og teoretiske posisjoner. Kjønnsforskningsfeltet er etablert som et felt med gode tradisjoner for faglig samarbeid på tvers av og mellom disipliner og fag. Tverr- og flerfagligheten skal ivaretas gjennom arbeidet i det nye programmet.

2.2.2 Grenser og kategorier

Kritikken av kategoriene: Den tidlige kvinneforskningen ble kritisert for sin begrepsfesting av «kvinner» som kategori, og internasjonalt har kritikken etterspurt mer nyanserte forståelser av forskjellighet og likhet mellom kvinner og menn, så vel som menn i mellom og kvinner i mellom. Norsk kvinneforskning har vært opptatt av både likheter og forskjeller, eksemplifisert blant annet gjennom studier av klasse- og kjønnsbasert arbeidsdeling, men kan i mindre utstrekning sies å ha teoretisert omkring forståelser av kvinner som kategori med utgangspunkt i studier av likhet og forskjellighet.

Kritikken av etablerte kategorier i feltet retter seg også mot subjektivitetskategorier i sin alminnelighet, det være seg knyttet til kjønn, etnisitet eller seksualitet. Den springer ut av kvinneforskning, feministisk kunnskapsteori, forskning om homoseksualitet, queerforskning (dvs. forskning som søker å utfordre heteroseksualitetens normative posisjon) og mannsforskning, tradisjoner som på ulike vis har utfordret etablerte virkelighetsforståelser. Kritikken har også røtter i den flerkulturalistiske kvinneforskningen, der

spørsmål knyttet til etnisitet, rase, innvandring og Nord–Sør-problematikk er sentrale. Internasjonalt har problematiseringen av innebygde forestillinger om «kvinner» som en hvit, vestlig kategori vært viktig, men i norsk sammenheng har den vært mindre fokusert. I lys av den økende bevisstheten om Norge som et flerkulturelt samfunn, er kunnskapsbehovet knyttet til koblingen mellom kjønn og flerkulturalisme stort. Likeså knytter det seg store utfordringer til den rolle en vestlig forankret kjønnsforskningstradisjon har i forhold til kjønnsbasert urettferdighet og krenkelser både her hjemme og i andre deler av verden.

Problematiseringen av kjønns- og seksualitetskategoriene utgjør også en viktig begrunnelse for å satse på en bred og flerfaglig forståelse av kjønnsforskning. I dette feltet møtes spørsmål om identitet og rettigheter, om forskjell og likhet og om språk og materialitet. Vi inviterer til prosjekter som tar utgangspunkt i eller plasserer seg i dialog med debattene rundt kjønnsforskningens grunnleggende kategorier.

Nye og gamle grenser: I alle menneskelige relasjoner, identiteter og forståelser fins det grenser. Språk skaper og opprettholder grenser. Programstyret ønsker å stimulere til forskning om det som beveger seg på tvers av slike grenser, som motsetter seg dualistiske tankeganger, og som setter spørsmålstegn ved vedtatte sannheter om kjønn. Det fins en rekke eksempler på grenseoverskridende prosesser, uttrykksformer, fenomener og forståelser. I kjønnsforskningen selv fins en problematisering av dualistiske skiller som kultur vs. natur, språk vs. materialitet, kunnskap vs. politikk, subjekt vs. objekt. I forskning om mangfoldet av seksualiteter og innen queer teori utvikles og utfordres tradisjonelle forståelser av både kjønns- og seksualitetskategoriene. Flerkulturalistiske perspektiver utfordrer også etablerte forståelser av kjønn, og nye og gamle transnasjonale prosesser fordrer kanskje en transnasjonal kjønnsforskning? Det knytter seg store utfordringer til utviklingen av kjønnsperspektiv på globalisering og andre prosesser som løper på tvers av nasjonale grenser, knyttet blant annet til arbeids- og næringsliv, konflikter, utbytting, kultur og teknologi. Nye diskurser, og nye former for samliv,

hverdagsliv og arbeidsliv, utfordrer eksisterende grenser mellom livsområder. Økonomiske, politiske, kunnskapsmessige og estetiske prosesser veves ofte inn i hverandre, på måter der ikke minst teknologi og teknologiutvikling har betydning. Nye teknologier hevdes å muliggjøre store endringer med hensyn både til kulturforståelse, tidsoppfatning og betydning av rom. De legger grunnlag for nye måter å organisere arbeidslivet på, for å sprengre grenser for estetiske uttrykksformer, og de skaper arenaer for lek med identiteter som bryter opp gamle kategorier. Eller gjør de egentlig det? Vi ønsker oss forskning som rister løs på kulturelle, språklige og sosiale grenser for kjønn, samtidig som grensers realitet og betydning tas på alvor. Hvor gikk grensene tidligere? Hvor går de i dag? Hvordan kan de eventuelt endres?

Kontinuitet og endring: Kjønn er en grunnleggende sosial, kulturell og språklig differensieringsmekanisme. Kjønn hevdes samtidig å være en kategori som både er konstant og foranderlig. Kjønn kan fremstå som flytende og foranderlige samtidig som vi lever i et samfunn som både lokalt, nasjonalt og internasjonalt fortsatt er sterkt preget av en kjønn organisering. Utvikling av nye familie- og samlivsformer, nye arbeidsformer, nye arenaer for samvær og kommunikasjon, nye forståelser av kropp og nye estetiske uttrykk kan by på muligheter for endrede betydninger av kjønn. Samtidig er det ikke sikkert at dette bidrar til å endre eller oppløse kjønne mønstre eller strukturer. Kjønnbaserte krenkelser og urettferdighet, som kan være mer utbredt enn vi liker å tro, kan skjule seg i nye former. Det som endrer seg raskt kan på kort sikt overskygge dypere og mer tatt for gitt eller selvfølgelige kontinuiteter i et samfunn. Ulikhet kan være opphav til urettferdighet og undertrykking. Samtidig er ulikhet også en etterspurt verdi. Mangfold er ikke mulig uten forskjellighet. Det er viktig å undersøke både reproduksjon av ulikhet, nye skiller og nye muligheter. Programstyret ønsker forskning som særlig vektlegger spenninger mellom endring og kontinuitet i forhold til kjønnbasert ulikhet. Vi imøteser i denne sammenheng historiserende prosjekter som kan problematisere det som virker selvnøysende og nøytralt i vår egen tid. Vi ønsker prosjekter som retter historiske

perspektiver på aktuelle sosiale, kulturelle og estetiske fenomener, der de forstås ut fra sin spesifikke, historiske kontekst.

2.2.3 Kunnskap om politikk og forandringsarbeid

Bidrag til samfunnsmessig og kulturell endring: Kvinne- og kjønnsforskningen har hatt en eksplisitt målsetting om å bidra til endring på mange plan, og det nye programmet skal inngå i denne tradisjonen. Det er viktig å videreutvikle forståelser av kjønnsbasert ulikhet som kan bidra til større rettferdighet. I Norge har spørsmål knyttet til kjønn en relativt høy grad av synlighet og oppmerksomhet i politikk, forvaltning og i offentligheten for øvrig. Innen forskning har kunnskap om kjønn ikke hatt samme grad av oppmerksomhet og behovet for grunnleggende og kritisk kjønnsforskning med tanke på politikkutforming og sosial og kulturell utvikling både lokalt og nasjonalt er derfor stort. Ikke minst gjelder dette kjønnsforskningens viktige kritiske dagsordenfunksjon. Mye slik forskning tilligger det andre instanser å finansiere, men programmet ønsker å støtte forskning som bidrar til å styrke og fornye forskningens samfunnskritiske potensial, og til å videreføre endringsambisjonen i kjønnsforskningen.

Endringsambisjoner: Kvinne- og kjønnsforskningen har hatt endringsambisjoner som et innebygd eksplisitt perspektiv, endringer så vel innenfor kunnskapsutvikling i fag og disipliner som i forhold til aktuelle samfunnsspørsmål. Kvinne- og kjønnsrelatert forskning har i stor grad bidratt til sosial og kulturell endring, gjennom kritisk å stille saker på den offentlige dagsorden, ved å utvikle kunnskapsgrunnlag for politiske reformer, ved å arbeide for frigjøring og likestilling, og ikke minst gjennom å utvide rommet for hvordan vi kan tenke om kjønn og i økende grad også seksualitet. Den poststrukturalistiske vendingen innenfor feltet er kritisert for å ha gitt slipp på målsettingen om å endre grunnleggende kjønnsbasert urettferdighet og undertrykking og dermed for å ha forlatt frigjøringsperspektivet. I kritikken ligger det spennende utfordringer som angår tydeliggjøring av forskningens kritiske potensial, samt det å håndtere og eventuelt kombinere ulike

tilnærminger. Samtidig har debatten i dag gjort det lettere enn før å reflektere kritisk og historiserende over hvordan selv de mest opplagt akseptable og positive mål og idealer for endringer, innen kjønnsfeltet som andre felt, er skapt gjennom sosiale og kulturelle prosesser, og dermed blir problematiske å hevde som universelt gyldige eller tidløse. Programstyret vil oppfordre til prosjekter som handler om forandring, men samtidig understreke at prosjekter også kan ha endring som et innebygd perspektiv.

En rekke frigjørings- og likestillingspolitiske strategier har spilt en viktig rolle siden stemmerettskampen i begynnelsen av det forrige århundret. Ut fra en erkjennelse av at det fortsatt eksisterer store ulikheter i kvinner og menns samfunnsmessige plassering har «gender mainstreaming» fått stor utbredelse som en samlebetegnelse knyttet til forandringsarbeid. Begrepet «gender mainstreaming» er særlig benyttet i politikk, samfunnsplanlegging og næringsliv, og innebærer at det skal arbeides med kjønn som gjennomgående perspektiv i alle politikkfelt og offentlige budsjett, i næringsplanlegging og teknologisk innovasjon, i arbeidslivs- og ledelsesspørsmål. Men hva betyr dette i praksis? Hvordan forholder det seg til tidligere og andre endringsstrategier? Det er et stort behov for kritisk å belyse hvordan ulike endringsstrategier er legitimert og hva deres kortsiktige og langsiktige betydning for samfunnsmessig endring kan være.

3 Virkemidler og arbeidsform

3.1 Støtteformer

Ut fra ønsket om tematisk åpenhet og bredde, og for å ivareta kunnskapsutviklingen innen kjønnsforskningen, blir programmets virkemiddelbruk viktig. I første omgang åpner vi for tre hovedformer for søknader. Disse er valgt med tanke på best mulig å realisere programmets målsettinger, sammenfatningsvis styrking og fornyelse av kjønnsforskning som et eget kunnskapsfelt, styrking av kunnskap og kritisk refleksjon om kjønn, langsiktig kompetanse- og miljøbygging innen feltet og internasjonalisering.

Forskningsprosjekter: Dette er den viktigste aktiviteten i et forskningsprogram. Vi vil spesielt invitere til samarbeidsprosjekter med langsiktig kompetanseutvikling og miljøbygging som mål. Samarbeidet kan være ulikt innrettet. Vi ønsker å fremme fler- og tverrfaglig forskning. Det kan søkes om prosjektmidler til forskere og post.doc.-stipender. Søknader om doktorgradsprosjekter ønsker vi hovedsakelig skal være innarbeidet som et element i større prosjekter. Det kan være aktuelt å delfinansiere større prosjekter, der dette bidrar til å skape en større helhet i forskningssatsingen.

Utvikling av miljø, nettverk og samarbeid: Miljø- og nettverksbygging skal inngå som en del av større forskningsprosjekter, men vi åpner også for at miljø eller nettverk som ikke søker støtte til større forskningsprosjekter, kan søke støtte til faglig miljø- eller nettverksarbeid. Både etablerte og nye fagmiljøer og faglige nettverk kan søke om støtte. Det er viktig å merke seg at de faglige kvalitetskravene også gjelder for søknader om denne form for støtte. Vi åpner ikke for forprosjektsøknader med mindre de inngår som en del av arbeidet med å bygge fagmiljø og fagnettverk. Forprosjektsøknader må spesifisere hvor hovedprosjek-

tet er tenkt søkt finansiert. Forprosjekter som legger opp til internasjonalt forskningssamarbeid og internasjonal finansiering prioriteres.

Konferanser: Erfaringene fra *Kjønn i endring* viser at konferanser er et godt virkemiddel for faglig utveksling, debatt og idégenerering, samt synliggjøring av viktige kjønnsforskningstema i forhold til den allmenne debatt. Det er et ønske at arbeidet med slike konferanser i større grad skal forankres i fagmiljøene. Vi ønsker derfor søknader om støtte til konferanser som samspiller med vår programvirksomhet.

3.2 Internasjonalisering

Innen norsk kjønnsforskning fins det tradisjoner for samarbeid på tvers av nasjonale grenser. I dag samarbeides det både med andre nordiske og europeiske land, med USA og i noen tilfeller også med land i andre deler av verden. Debatter i norsk kjønnsforskning er influert av debatter internasjonalt, da særlig innen anglo-amerikansk feministisk forskning. Samtidig vekker nordisk kjønnsforskning oppmerksomhet internasjonalt, ikke minst på basis av den relativt sterke grad av formell likestilling i nordiske land. Til tross for dette synes norsk kjønnsforskning å være lite synlig i fagmiljøer utenlands og det er ønskelig å øke graden av internasjonal publisering og internasjonalt forskningssamarbeid.

I et lite land som Norge, med begrensede forskningsressurser og til dels små fagmiljøer, kan internasjonalt samarbeid være avgjørende for forskningens kvalitet. Samtidig bidrar globaliseringsprosesser til at aktuelle problemstillinger ofte berører fenomener som virker på tvers av nasjonale grenser. Forståelsen av slike fenomener kan ofte fremmes av flernasjonalt samarbeid og flernasjonale undersøkelser. Som del av disse globaliseringstendensene internasjonaleses også kunnskapsprosessene. På bakgrunn av disse forhold, og med tanke på å bidra til kvalitet, synlighet og relevans i norsk kjønnsforskning, ønsker programmet å stimulere til sterkere internasjonalisering av norsk kjønnsforskning.

Programmet vil særlig vurdere å støtte prosjekter som legger opp til forskningssamarbeid med andre land, og prosjekter med konkrete planer for internasjonal publisering. Dette gjelder også støtte til forprosjekter der målsettingen er å fremme søknad om forskningsmidler internasjonalt. I tillegg kan øvrige internasjonaliseringstiltak som forskningsopphold i utlandet og flernasjonale seminarer eller konferanser støttes. Ikke minst understreker vi betydningen av internasjonalisering i forhold til forskning og miljøer utenfor den anglo-amerikanske fagtradisjon og som går på tvers av skillet mellom rike og fattige land. Støtte til internasjonaliseringstiltak må fremmes innen rammen av programmets prioriterte støtteformer. Det forutsettes at internasjonaliseringstiltakene er tett knyttet til pågående forskning. I tillegg vil programmet selv utvikle en strategi for å bidra til internasjonalisering av programmets forskning.

3.3 Publisering, formidling og brukerkontakt

Kjønnsforskningen er blant annet begrunnet i en ambisjon om endring, det være seg av forskningen eller det samfunn og den kultur vi lever i. Behovet for kunnskap om kjønn er stort i en rekke sammenhenger både innen og utenfor academia og både der slik kunnskap er eksplisitt etterspurt og der den ikke er det. Kvinne- og kjønnsforskningen har lenge problematisert forholdet mellom vitenskap og samfunn som noe annet og mer enn en ensidig formidling av kunnskap fra forskere til brukere. For eksempel har kvinne- og kjønnsforskere vært sentrale i å utvikle forskningspraksiser der formidling integreres i selve forskningsarbeidet. Slik formidling kan generere forståelser som så kan inngå i det videre forskningsarbeidet, og det kan bidra til å skape et bedre og bredere handlingsgrunnlag for brukere av forskningen. Programstyret ønsker å stimulere til formidling i forhold til både forskere, brukere og allmennhet.

Alle prosjekter som søker støtte fra programmet bes spesifisere en egen formidlingsplan, med konkretiserte tiltak og målgrupper. Med formidling menes i denne sammenheng forsker-, bruker- og/eller allmennrettet formidling. I tillegg til vitenskapelig publisering i Norge og internasjonalt kan tiltakene i planen inkludere øvrig relevant publisering, forsker- og brukerrettede seminarer og konferanser, utvikling av læremateriell, forskningsbasert undervisning, utvikling og formidling av kunnskapsoversikter til relevante brukermiljøer, formidling gjennom lokale og nasjonale medier, internettbasert formidling eller deltakelse i forskningsbasert offentlig debatt. Forskning er mangfoldig og formidlingsstrategien i det enkelte prosjekt vil selvsagt kunne vektlegge forskjellige målgrupper og kanaler ulikt, men det forventes at strategien blir godt begrunnet, og at den er realistisk. Støtte til formidlingstiltak må fremmes innen rammen av programmets prioriterte støtteformer.

Programmet vil utvikle en egen kommunikasjonsstrategi for hele programmets virksomhet.

3.4 Vitenskapelig kvalitet

I søknadsbehandlingen vil programstyret først og fremst legge vekt på vitenskapelig kvalitet. Noen viktige holdepunkter for vurderingen vil være:

- et reflektert teoretisk perspektiv på kjønn
- et begrunnet nyskapende potensial i prosjektet
- prosjektorganisering: realistisk og praktisk gjennomførbarhet
- miljøtilknytning og samarbeidsrelasjoner
- internasjonalisering og/eller internasjonal prosjektforankring
- formidling

Søknader om støtte fra programmet bør aktivt forholde seg til disse punktene.